

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права, публічного управління та національної безпеки

Кафедра економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

**Методичні рекомендації
з організації та проходження навчальної практики
«БЮДЖЕТУВАННЯ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ»
для здобувачів усіх форм навчання**

Рівень вищої освіти: *перший (бакалаврський)*

Галузь знань: *28 Публічне управління та адміністрування*

Спеціальність: *281 «Публічне управління та адміністрування»*

Освітня програма: ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ
PUBLIC MANAGEMENT AND ADMINISTRATION

Житомир – 2024

Методичні рекомендації з організації та проходження навчальної практики «Бюджетування в системі публічного управління» за спеціальністю Публічне управління та адміністрування для здобувачів усіх форм навчання з галузі знань: 28 «Публічне управління та адміністрування» за ОПП «Публічне управління та адміністрування», перший (бакалаврський) рівень. – Житомир, 2024. – 20 с.

Укладачі:

д.е.н., проф. Лариса ПЕРШКО,

к.е.н., доц. Оксана МОСІЄНКО

к.е.н., проф. Валентина ЯКОБЧУК

д.е.н., проф. Ірина ЛИТВИНЧУК

Затверджено на засіданні кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління. Протокол № 1 від «27» серпня 2024 року.

Завідувач кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління _____ Валентина ЯКОБЧУК

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
2. КЕРІВНИЦТВО НАВЧАЛЬНОЮ ПРАКТИКОЮ	6
3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ	7
4. САМОСТІЙНА РОБОТА	9
5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	12
6. АЛГОРИТМ ЗАВЕРШЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ ТА ФОРМА ФІКСАЦІЇ РЕЗУЛЬТАТІВ	13
7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	13
8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	15

ВСТУП

Навчальна практика з дисципліни «Бюджетування в системі публічного управління» є ключовим етапом підготовки фахівців, здатних ефективно працювати в умовах децентралізації та постійної трансформації державних фінансів. У сучасному світі публічне управління — це не лише адміністрування процесів, а насамперед мистецтво стратегічного розподілу обмежених ресурсів задля досягнення максимального суспільного блага.

Метою практики є закріплення теоретичних знань, отриманих під час вивчення освітніх компонент програми, та формування практичних навичок щодо розробки, прийняття та виконання бюджетів різних рівнів. Здобувачі мають навчитися бачити за цифрами реальні потреби громади та держави, опанувати інструменти програмно-цільового методу та зрозуміти механізми фінансового контролю.

Основними завданнями практики є:

- ознайомлення з організаційною структурою та функціями органів, що здійснюють бюджетний процес;
- аналіз нормативно-правової бази, яка регулює бюджетні відносини в Україні;
- набуття навичок складання бюджетних запитів, паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання;
- оцінка ефективності використання бюджетних коштів та пошук шляхів оптимізації витрат.

Проходження навчальної практики з «Бюджетування в системі публічного управління» — це інструмент переходу від ролі «студента» до ролі «експерта». Саме тому цей етап є критично важливим для майбутньої кар'єри. Розуміння «мови грошей» у владі. Бюджет — це найголовніший документ будь-якої установи чи громади. Навчившись читати бюджетні таблиці, здобувачі починають розуміти реальні пріоритети влади краще, ніж з будь-яких політичних декларацій.

Формування управлінського мислення. Бюджетування вчить мислити категоріями «ресурс — результат». Здобувачі розуміють, як перетворювати абстрактні стратегії розвитку на конкретні цифри та заходи, що є найціннішою навичкою для сучасного публічного управління.

Опанування інструментів «прозорості». Практика дозволить на власному досвіді побачити, як працюють цифрові інструменти (E-Data, Prozorro, LOGICA). Це підвищує конкурентоспроможність на ринку праці, де попит на «цифрову грамотність» у фінансах постійно зростає.

Відповідальність та лідерство. Робота з публічними коштами вимагає високої етичної та юридичної відповідальності. Під час практики здобувачі відчують вагу кожного управлінського рішення, що формує професійну стійкість та принциповість — якості справжнього лідера громади чи держави.

Дані методичні вказівки допоможуть структурувати роботу під час практики, підготувати якісний звіт та поглибити розуміння того, як працює «фінансова моторика» публічного сектору. Успішне проходження практики стане першим кроком від теорії до професійної діяльності у сфері управління державними та місцевими фінансами.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою навчальної практики «Бюджетування в системі публічного управління» є поглиблення та систематизація теоретичних знань, здобутих студентами у процесі вивчення фахових дисципліни а також набуття первинних професійних умінь і навичок щодо застосування нормативно-правових, організаційних та методичних засад функціонування бюджетної системи. Крім того, мета полягає у формуванні в здобувачів освіти практично орієнтованих знань, умінь і навичок щодо становлення, функціонування та розвитку процесу бюджетування системі публічного управління. Навчальна практика спрямована на розвиток у здобувачів цілісного уявлення про прикладні аспекти бюджетування як ключового інструмента ефективної діяльності органів публічної влади місцевого самоврядування.

Досягнення зазначеної мети передбачає реалізацію таких науково-практичних завдань: забезпечити формування в здобувачів освіти практичних компетентностей щодо процесів бюджетування, зокрема на рівні держави та місцевих бюджетів. Реалізація завдань передбачає застосування теоретичних знань у реальних та змодельованих професійних ситуаціях за такими напрямками: формування бюджету територіальної громади; аналіз та визначення основних джерел доходів та аналіз структури видатків; визначення частки соціальних, освітніх та інфраструктурних витрат; засвоїти етапи бюджетного процесу та сформулювати пропозиції щодо вдосконалення бюджетної політики.

Об'єктом практики виступає бюджетний процес на загальнодержавному та місцевому рівнях, а предметом — сукупність організаційно-економічних відносин, що виникають у процесі планування, розподілу та використання публічних фінансових ресурсів.

Програма практики реалізується на базі університету протягом 1 тижня (1 кредит ЄКТС) і зосереджена на самостійному розв'язанні комплексних управлінських ситуацій (кейсів).

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких компетентностей:

а) загальних (ЗК):

ЗК 09. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

б) спеціальних/фахових (СК/ФК):

СК 06. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 08. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень

ПРН 16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності

Співвідношення результатів навчання із програмними результатами

Компетентності	Програмні результати навчання	
	ПРН 08	ПРН 16
ЗК 09	-	+
СК 06	+	-

У результаті виконання програми навчальної практики здобувач вищої освіти повинен *знати*:

– нормативно-правове забезпечення бюджетного процесу в Україні, зокрема положення Бюджетного кодексу України, Податкового кодексу та щорічного закону про Державний бюджет;

- структуру та принципи побудови бюджетної системи, класифікацію доходів та видатків бюджетів різних рівнів (державного та місцевих);
 - методологію програмно-цільового методу (ПЦМ) у бюджетному процесі, порядок розробки бюджетних запитів, паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання;
 - особливості фінансового забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування та державних установ в умовах децентралізації;
 - механізм міжбюджетних відносин, зокрема порядок формування та розподілу трансфертів (дотацій, субвенцій);
 - методи та інструменти бюджетного моніторингу, контролю та аудиту ефективності використання публічних коштів;
 - вимоги до бюджетної прозорості, зокрема стандарти оприлюднення інформації про публічні фінанси та інструменти залучення громадян до бюджетного процесу (наприклад, бюджет участі).
- вміти:*
- формувати основні бюджетні запити державних установ;
 - аналізувати систему видатків та доходів бюджетів різних рівнів;
 - розробляти бюджетні запити для умовного структурного підрозділу органу місцевого самоврядування;
 - виявити основні проблеми бюджетування та пропонувати інструменти оптимізації видатків;
 - розробляти заходи щодо підвищення прозорості бюджету.

2. КЕРІВНИЦТВО НАВЧАЛЬНОЮ ПРАКТИКОЮ

Відповідальність за організацію проведення практики покладається на кафедру економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління. Безпосереднє керівництво здійснюють керівники-викладачі кафедри. Для проходження навчальної практики призначаються керівники з числа співробітників кафедри.

- розробляє індивідуальні завдання, які видаються здобувачам під час проведення практики;
 - здійснює контроль за виконанням програми практики;
 - надає допомогу здобувачам у виконанні завдань програми;
 - приймає і оцінює якість виконання завдань здобувачами практики.
- Обов'язки здобувачів під час проходження навчальної практики:*
- своєчасне прибуття на місце навчальної практики (університет);
 - виконання всіх завдань, передбачених програмою навчальної практики і вказівок її керівника;
 - вивчення і суворе дотримання правил безпеки внутрішнього розпорядку;
 - своєчасне виконання та здача у встановлений строк завдань практики;
 - здача заліку з навчальної практики.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Назва теми та план заняття	Кількість годин	Форма контролю
<p>Практичне заняття 1. Структура місцевого бюджету. <i>Мета: сформувати навички аналізу доходів і видатків бюджету.</i> Завдання 1. Ознайомитися з офіційними даними бюджету обраної територіальної громади за останній рік Завдання 2. Визначити основні джерела доходів Завдання 3. Проаналізувати структуру видатків Завдання 4. Обчислити частку соціальних, освітніх та інфраструктурних витрат Завдання 5. Зробити висновки щодо ефективності використання коштів. Завдання 6. Виконайте самостійне завдання.</p>	4	Перевірка виконання завдання
<p>Практичне заняття 2. Розробка проєкту бюджетного запиту <i>Мета: навчитися формувати обґрунтовані бюджетні пропозиції.</i> Завдання 1. Розробити бюджетний запит для умовного структурного підрозділу органу місцевого самоврядування (освіта, культура, медицина тощо) Завдання 2. Визначить мету фінансування; Завдання 3. Сформуйте перелік заходів щодо бюджетного запиту Завдання 4. Проведіть розрахунок необхідних витрат; Завдання 5. Представте проєкт бюджетного запиту у вигляді презентації. Завдання 6. Виконайте самостійне завдання.</p>	4	Перевірка виконання завдання
<p>Практичне заняття 3. Моделювання процесу формування бюджету громади <i>Мета: засвоїти етапи бюджетного процесу.</i> Завдання 1. Скласти схему формування місцевого бюджету із зазначенням Завдання 2. Визначити сновних учасників процесу бюджетування Завдання 3. Описати етапи планування Завдання 4. Сформулювати перелік процедур погодження та механізмів затвердження та контролю. Завдання 5. Описати роль громадськості у бюджетному процесі. Завдання 6. Виконайте самостійне завдання.</p>	4	Перевірка виконання завдання
<p>Практичне заняття 4. Оцінка ефективності бюджетних програм <i>Мета: сформувати вміння аналізувати результативність використання бюджетних коштів.</i> Завдання 1. Обрати одну бюджетну програму (реальну або умовну) та провести її аналіз: Завдання 2. Визначити цілі та завдання бюджетної програми Завдання 3. Проаналізувати обсяг фінансування; Завдання 4. Оцінити досягнуті результати та запропонувати шляхи підвищення ефективності. Завдання 5. Сформувати аналітичний звіт з рекомендаціями. Завдання 6. Виконайте самостійне завдання.</p>	4	Перевірка виконання завдання

<p>Практичне заняття 5. Розробка пропозицій щодо вдосконалення бюджетної політики</p> <p><i>Мета: розвинути стратегічне мислення та аналітичні навички.</i></p> <p><i>Завдання 1.</i> На основі виконаних попередніх завдань виявити основні проблеми бюджетування</p> <p><i>Завдання 2.</i> Запропонувати інструменти оптимізації видатків</p> <p><i>Завдання 3.</i> Розробити заходи щодо підвищення прозорості бюджету</p> <p><i>Завдання 4.</i> Сформувати рекомендації для органів влади у вигляді презентація або письмові пропозиції (3–5 стор.).</p> <p><i>Завдання 5.</i> Виконайте самостійне завдання</p>	<p>4</p>	<p>Перевірка виконання завдання</p>
---	----------	-------------------------------------

4. САМОСТІЙНА РОБОТА

(підготувати есе за темою практичного заняття)

Назва теми та план заняття	Кількість годин	Форма контролю
<p><i>До практичного заняття 1. Історичне становлення бюджетної системи</i></p> <p>1. «Від королівської скарбниці до публічного бюджету»: еволюція бюджету як інструменту обмеження абсолютної влади та становлення демократичного контролю.</p> <p>2. «Генезис бюджетного права: від Магна Карти до сучасних конституцій»: аналіз того, як право на затвердження податків трансформувалося у сучасний бюджетний процес.</p> <p>3. «Історичні уроки бюджетних криз: як дефіцити змінювали політичні режими»: аналіз взаємозв'язку між фінансовим станом держави та її політичною стабільністю.</p> <p>4. «Еволюція функцій бюджету: від фінансування армії до концепції держави загального добробуту»: як змінювалися пріоритети державних видатків протягом століть.</p> <p>5. «Становлення бюджетної системи України: від козацького скарбу до стандартів Європейського Союзу»: специфіка національного шляху формування державних фінансів.</p> <p>6. «Трансформація бюджетного контролю: від механічного підрахунку до аудиту ефективності»: історичний перехід від контролю за цільовим використанням до оцінки результативності.</p> <p>7. «Історія децентралізації: як змінювався баланс між державним та місцевими бюджетами»: ретроспективний погляд на автономію громад.</p>	2	Перевірка есе
<p><i>До практичного заняття 2. Рівні бюджетної системи</i></p> <p>1. «Вертикальна vs горизонтальна збалансованість: пошук ідеальної моделі бюджетного устрою»: аналіз того, як досягти рівноваги між фінансовою незалежністю громад та стабільністю держави.</p> <p>2. «Бюджетна децентралізація: реальна автономія чи делегування відповідальності без ресурсів?»: критичний погляд на сучасний стан місцевих бюджетів в Україні.</p> <p>3. «Роль міжбюджетних трансфертів: стимул до розвитку чи інструмент фінансової залежності?»: аналіз впливу дотацій та субвенцій на мотивацію місцевої влади розвивати власну податкову базу.</p> <p>4. «Спроможність територіальних громад як фундамент стійкості бюджетної системи»: які чинники визначають здатність нижнього рівня системи виконувати свої функції.</p> <p>5. «Бюджет столиці vs бюджет малого міста: проблема нерівності фінансових можливостей»: есе про механізми вирівнювання та справедливий розподіл ПДФО.</p> <p>6. «Вплив воєнного стану на архітектуру бюджетної системи України»: як змінилася роль державного та місцевих бюджетів в умовах екстремальних викликів (наприклад, питання «військового ПДФО»).</p>	2	Перевірка есе

<p>7. «Європейський досвід багаторівневого бюджетування: що Україна може запозичити у країн ЄС?»: порівняльний аналіз розподілу повноважень та ресурсів.</p>		
<p><i>До практичного заняття 3. Бюджетний дефіцит та профіцит</i></p> <p>1. «Бюджетний дефіцит: вимушена необхідність чи інструмент стимулювання економіки?» — аналіз кейнсіанського підходу проти політики жорсткої економії.</p> <p>2. «Джерела покриття дефіциту: чому внутрішні запозичення безпечніші за емісію?» — есе про вплив різних способів фінансування дефіциту на інфляцію та стабільність валюти.</p> <p>3. «Парадокс бюджетного профіциту: чому надлишок коштів може бути ознакою неефективного управління?» — аналіз ситуацій, коли накопичення коштів шкодить розвитку інфраструктури та соціальної сфери.</p> <p>4. «Державний борг як наслідок дефіциту: де проходить межа фінансової безпеки країни?» — роздуми про критичні рівні боргового навантаження та ризику дефолту.</p> <p>5. «Специфіка бюджетного дефіциту України в умовах воєнного стану: роль міжнародної фінансової допомоги» — аналіз того, як зовнішні запозичення та гранти рятують публічні фінанси від колапсу.</p> <p>6. «Циклічний та структурний дефіцит: як відрізнити тимчасові труднощі від системних помилок у публічному управлінні?» — теоретико-практичний погляд на природу незбалансованості бюджету.</p> <p>7. «Бюджетні правила Європейського Союзу (Маастрихтські критерії) та їх актуальність для післявоєнної відбудови України» — чи повинна Україна жорстко обмежувати дефіцит у 3% ВВП під час відновлення?</p>	<p>2</p>	<p>Перевірка есе</p>
<p><i>До практичного заняття 4. Аналіз бюджету поточного року</i></p> <p>1. «Бюджет виживання vs Бюджет розвитку: аналіз пріоритетів поточного року»: роздуми про те, яку частку видатків спрямовано на підтримку існуючої інфраструктури, а яку — на стратегічні зміни.</p> <p>2. «Оборонні видатки як домінанта бюджету: вплив на соціальний сектор та гуманітарні програми»: аналіз того, як держава балансує між потребами фронту та зобов'язаннями перед вразливими верствами населення.</p> <p>3. «Реалістичність доходної частини: чи відповідають податкові надходження поточним економічним викликам?»: оцінка ризиків невиконання плану доходів та їхнього впливу на фінансування бюджетних установ.</p> <p>4. «Роль зовнішнього фінансування у бюджеті поточного року: фінансова незалежність чи критична залежність?»: аналіз частки грантів та кредитів від міжнародних партнерів у структурі бюджетного пирога.</p> <p>5. «Місцеві бюджети в умовах поточних законодавчих змін: виклики для спроможності громад»: есе про те, як цьогорічні зміни (наприклад, перерозподіл ПДФО чи зміна реверсної дотації) вплинули на життя вашого міста чи села.</p>	<p>2</p>	<p>Перевірка есе</p>

<p>6. «Прозорість та цифровізація бюджету поточного року: чи став бюджет зрозумілішим для пересічного громадянина?»: аналіз доступності даних на порталах Open Budget, E-Data та їхньої ролі у запобіганні корупції.</p> <p>7. «Інвестиційна складова бюджету: які проєкти стануть драйверами відновлення у поточному періоді?»: огляд капітальних видатків та їхньої потенційної ефективності для економіки.</p>		
<p><i>До практичного заняття 5. Проблеми бюджету в Україні</i></p> <p>1. «Пастка бюджетного дефіциту під час війни: як забезпечити стійкість без гіперінфляції?» — аналіз ризиків емісійного фінансування бюджету та пошук альтернатив.</p> <p>2. «Ефективність vs Цільове використання: чому українська система контролю заважає швидким управлінським рішенням?» — про проблему бюрократизації бюджетного процесу та необхідність переходу до аудиту результату.</p> <p>3. «Проблема "військового ПДФО": чи є вилучення доходів у громад кроком до централізації, чи необхідністю для оборони?» — аналіз конфлікту інтересів між державним та місцевим рівнями в умовах воєнного стану.</p> <p>4. «Корупційні ризики у публічних видатках: чи здатні цифрові інструменти (Prozorro, DREAM) повністю викоринити зловживання?» — есе про прозорість відбудови та контроль за використанням коштів міжнародних донорів.</p> <p>5. «Проблеми програмно-цільового методу в Україні: чому "паспорти програм" часто залишаються формальністю?» — про відсутність зв'язку між якістю виконання програми та подальшим обсягом її фінансування.</p> <p>6. «Тіньова економіка як головний ворог наповнення бюджету: чи допоможе фіскалізація та детінізація замінити зовнішні запозичення?» — роздуми про потенціал внутрішніх ресурсів країни.</p> <p>7. «Соціальний популізм vs Економічна реальність: як реформувати систему державних пільг, щоб бюджет залишався реалістичним?» — аналіз проблеми нефінансованих державних зобов'язань.</p> <p>8. «Прозорість місцевих бюджетів у період війни: баланс між безпекою інформації та правом громади на контроль.» — про обмеження доступу до даних та їхній вплив на довіру громадян.</p>	<p>2</p>	<p>Перевірка есе</p>
<p>Усього годин</p>	<p>10</p>	

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Історичні аспекти виникнення науки про фінанси.
2. Державний кредит, його структура і значення.
3. Проблеми управління доходами і видатками державного і місцевих бюджетів.
4. Фінансові відносини і розвиток теорії фінансів.
5. Бюджетна система України та напрямки вдосконалення бюджетного процесу.
6. Державні витрати. Проблеми ефективності використання державних фінансів.
7. Теорія фінансів і вчення фізіократів.
8. Особливості формування фінансових ресурсів підприємств в Україні.
9. Проблеми збалансованості між надходженнями та витратами держави.
10. Розвиток теорії фінансів в кінці XVII- на початку XVIII ст.
11. Співпраця України з Європейським Банком Реконструкції та Розвитку.
12. Фінансовий механізм. Проблема ефективності функціонування фінансового механізму в Україні.
13. Розвиток теорії фінансів в XIX столітті.
14. Економічна криза в Україні та проблеми знаходження коштів для її подолання.
15. Актуальні проблеми фінансів у вченнях сучасних економічних шкіл.
16. Приватизація та становлення фінансової системи в Україні.
17. Теорія фінансів у вченнях меркантилістів.
18. Система оподаткування та її вплив на функціонування суб'єктів господарської діяльності.
19. Теорія фінансів у вченні представників неокласичної школи.
20. Механізм системи оподаткування, розвиток системи оподаткування в Україні.
21. Розвиток теорії фінансів: німецька школа. Вчення А. Вагнера.
22. Система оподаткування та її вплив на державний бюджет.
23. Визначення взаємозв'язку між фінансовими категоріями. Фінансова система.
24. Еволюція теорії бюджету. Проблеми практики реалізації бюджетного процесу в Україні.
25. Передумови виникнення науки про фінанси.
26. Історичні аспекти розвитку теорії бюджету.
27. Економічні теорії і їх вплив на розвиток фінансової науки.
28. Процес виникнення державного оподаткування. Теорії оподаткування.
29. Фінансові відносини і фінансові категорії.
30. Економічна сутність податків та їх призначення. Принципи оподаткування.
31. Сутність теорії фінансів та її практичне значення.
32. Види податків, їх призначення.
33. Теорія фінансів у вченні представників марксистської наукової думки.
34. Основні напрямки грошово-кредитної політики НБУ.
35. Становлення фінансової системи в Україні.
36. Проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку України.
37. Фінансова політика і фінансова безпека.
38. Проблеми покриття дефіциту державного бюджету України.
39. Передумови ефективного функціонування суб'єктів фінансової діяльності в Україні.
40. Сучасні податкові системи зарубіжних країн. Теорія Лаффера та його погляди на оподаткування.
41. Фінансова система держави. Фінансова система України.
42. Проблеми входження України в міжнародні фінансові структури.
43. Фінансова система її структура та організаційно-правові основи.
44. Механізм використання ринку ОВДП для фінансування дефіциту державного бюджету України.
45. Економічна суть і призначення фінансових ресурсів. Проблема збільшення фінансових ресурсів держави.

46. Державний борг, його природа і структура.
47. Фінансова криза в Україні, її основні причини та шляхи подолання.
48. Проблеми розвитку місцевого самоврядування та місцевих бюджетів в Україні.
49. Особливості грошово-кредитної політики в Україні та її вплив на макроекономічну стабілізацію.
50. Роль бюджету в регулюванні соціально-економічного розвитку держави

6. АЛГОРИТМ ЗАВЕРШЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ ТА ФОРМА ФІКСАЦІЇ РЕЗУЛЬТАТІВ

Здобувач виконує завдання навчальної практики та:

1. Пакет щоденних завдань «Кейс практичних завдань».
2. Пакет завдань самостійної роботи: Файл «Есе»; реферат.
3. Усна відповідь на залікове питання (проводиться в останній день практики).

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

навчальної практики «БЮДЖЕТУВАННЯ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ»

Поточний та періодичний контроль						Підсумковий контроль (диф.залік)	Сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	Самостійна робота		
10	10	10	10	10	10	40	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ КЕЙСІВ

5 балів («Відмінно»): здобувач продемонстрував глибоке розуміння предмета. Код ДК 021:2015 визначено без помилок, технічне завдання не містить дискримінаційних вимог, протокол оформлено згідно з актуальними вимогами Постанови №1178.

4 бали («Добре»): завдання виконано в повному обсязі, але допущені незначні неточності (наприклад, не враховано всі умови ст. 17 Закону або допущено дрібні помилки в розрахунку очікуваної вартості).

3 бали («Задовільно»): завдання виконано частково. Здобувач орієнтується в темі, але припускається суттєвих помилок у формуванні тендерної документації або використовує застарілі норми законодавства.

2 бали («Незадовільно»): Завдання не виконано, або виконано формально з грубими порушеннями логіки закупівельного процесу.

0-1 бали («Не зараховано»): Робота не подана.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕСЕ:

5 балів («Відмінно»): робота демонструє глибоке розуміння теми, містить критичний аналіз законодавства та власні обґрунтовані пропозиції. Чітка структура (вступ, основна частина, висновки). Використано актуальні статистичні дані або приклади з практики. Відсутні граматичні та термінологічні помилки.

4 бали («Добре»): тема розкрита повністю, здобувач орієнтується в нормативній базі. Наведено аргументи, проте аналітична складова (власні висновки) висловлена менш переконливо. Присутні незначні недоліки в оформленні або стилістиці.

3 бали («Задовільно»): робота має описовий характер (переказ норм закону без аналізу). Тема розкрита поверхнево, висновки формальні. Структура есе витримана не повністю. Використано застарілі джерела або недостатньо прикладів.

2 бали («Незадовільно»): тема не розкрита, зміст не відповідає назві есе. Виявлено плагіат або використання застарілих норм законодавства (без врахування воєнного стану). Велика кількість помилок, відсутність структури.

0-1 бали («Не зараховано»): Робота не подана або повністю скопійована з мережі без переробки.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ:

„відмінно”	31– 40 правильних відповідей
„добре”	21 – 30 правильних відповіді
„задовільно”	11– 20 правильних відповіді
„незадовільно”	5 –10 і менше правильних відповідей

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ШКАЛА УНІВЕРСИТЕТУ

Сума балів за шкалою університету (за всі види освітньої діяльності)	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи) практики	для заліку
90-100	Відмінно	Зараховано
75-89	Добре	
60-74	Задовільно	
менше 60	Незадовільно	Не зараховано

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна

1. Першко Л.О., Ріппа М.Б. Фінанси: навч. посібник. - Київ: ПВНЗ «ІЕЕП, 2024. 13,5 д.а.
2. Перспективи використання податкових інструментів регіонального розвитку. Монографія. Фінансові інструменти регіонального розвитку в Україні в умовах децентралізації. Ірпінь. УДПСУ., 2021. - 318 с. С.225-246. <https://tinyurl.com/y5v5nkfs>
3. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. / В. П. Яковчук, О. В. Скидан, Н. В. Дацій [та ін.] ; за заг. ред. В. П. Яковчук . – К. : Ліра-К, 2024. – 476 с. <http://ir.polissiauniver.edu.ua/handle/123456789/8495>
4. Публічне управління регіональною безпекою та сталим розвитком територій : монографія / [Н. В. Дацій, А. Б. Войтенко, В. Ф. Загурська-Антонюк та ін.] ; за заг. ред. В. П. Яковчук. – Житомир : Поліський нац. університет, 2024. – 578 с. <http://ir.polissiauniver.edu.ua/handle/123456789/17412>
5. Першко Л.О., Левченко Д., Довгалюк В.С. Сучасні виклики державного регулювання фінансового сектору та формування державної політики доходів: від антифрод-стратегій до протидії фінансовому тероризму. Національні інтереси України № 10(15) (2024): DOI:[https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-10\(15\)-1078-1090](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-10(15)-1078-1090)
6. Домінанти формування місцевих бюджетів в контексті формування сучасної політики доходів. Публічне управління регіональною безпекою та сталим розвитком територій: Монографія. Житомир : Поліський нац. університет, 2024. 578 с. С. 181-213.
7. Довженко В.А., Першко Л.О., Сус Ю.Ю. Планування фінансових ресурсів територіальних громад в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України. Проблеми сучасних трансформацій. 2024. (№ 13). С. 34-45. <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2024-13-02-02/2024-13-02-02>
8. Першко Л.О., Яковчук В.П., Довженко В.А. Управління фінансовим потенціалом територіальних громад на засадах діджиталізації. Наукові інновації та передові технології. 2024. No 2 (42)2025. <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/19835/19816>
9. Яковчук В.П., Першко Л.О., Гарастовська А.А., Троянчук А.А. Ефективність місцевого самоврядування в умовах глобалізації публічної політики. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024. № 3. <https://www.nauka.com.ua/index.php/dy/article/view/5964/6027>
10. Дурова, Н. В., Першко, Л.О. Геоінформаційні технології територіальних громад в умовах діджиталізації. Академічні візії, 2024. (32). <https://tinyurl.com/yyttr494>
11. Першко Л.О. Литвинчук І.Л. Проектний підхід до формування державної політики доходів місцевих бюджетів: податково-бюджетний аспект. Актуальні питання в сучасній науці. 2024. № 8(38). С. 346-359. <https://tinyurl.com/bdke8ytt>
12. Першко Л.О., Яковчук В.П., Симоненко Л.І., Казимірець В.П. Формування сучасної політики доходів місцевих бюджетів. Успіхи і досягнення в науці, № 8(18) 2024. С. 1221 с. 609-620 <https://tinurl.com/2acu8yvz>

Додаткова

1. Національна стратегія доходів до 2030 року: роз'яснення Мінфіну. URL:https://biz.ligazakon.net/news/224571_natsionalna-strategiya-dokhodv-do-2030-roku-rozzyasnennya-mnfnu
2. Національна стратегія доходів погіршує умови ведення бізнесу (заява). URL: <https://urb.org.ua/naczialnastrategiya-dohodiv-pogirshu%D1%94-umovi-vedennya-biznesu-zayava/>
3. Оцінка аналітичними центрами Нацстратегії доходів 2030. URL: <https://case-ukraine.com.ua/news/otsinkaanalitichnymy-tsentramy-natsstrategiyi-dohodiv-2030/>

4. Нацстратегія доходів: чому бізнес б'є на сполох? URL: <https://www.dw.com/uk/nacionalna-strategia-dohodiv-do2030-roku-comu-biznes-be-na-spoloh/a-67889217>

5. Очікуємо масову тінізацію: Що не так з Національною стратегією доходів 2030 від Мінфіну? URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/podatki-v-ukrajini-nacionalna-strategiya-dohodiv-2030-ne-vipravdaye-ochikuvan-poviniukrajini-50388039.html>

6. «Національна стратегія доходів»: аналіз впливу на органи місцевого самоврядування. URL: <https://decentralization.ua/news/17374?page=0>

Електронні інформаційні ресурси

1. Бюджетний кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

2. Державна служба статистики України: Офіційний сайт. Веб-сайт: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Директива Ради (ЄС) 2023/2226 від 17 жовтня 2023 року про внесення змін до Директиви 2011/16/ЄС про адміністративне співробітництво у сфері оподаткування

4. Конституція України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254/96-вр>

5. Митний кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

6. Міжнародний валютний фонд. URL: <https://www.imf.org/ru/Home>.

7. План для Ukraine Facility. 2024-2027. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/wpcontent/uploads/2024/03/plan-ukraine-facility.pdf>

8. Податковий кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

9. Про аудиторську діяльність : Закон України від 22.04.1993 №3125-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>

10. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 №2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

11. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 №755-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/755-15>

12. Про державну службу : Закон України від 16.12.1993 №3723-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

13. Про державну статистику : Закон України від 17.09.1992 №2614-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>

14. Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22.05.2003 №852-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/852-15>

15. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 №851-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/851-15>

16. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 №1700-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

17. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.2010 №2464-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>

18. Про ліцензування певних видів господарської діяльності : Закон України від 01.06.2000 №1775-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/222-19>

19. Про схвалення Національної стратегії доходів до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 р. № 1218-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1218-2023-%D1%80#Text>

20. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

21. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

22. Цивільний кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Поліський національний університет

Навчальне видання

ПЕРШКО Лариса Олександрівна
МОСІЄНКО Оксана Вікторівна
ЯКОБЧУК Валентина Павлівна
ЛИТВИНЧУК Ірина Леонідівна

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

з організації та проходження навчальної практики

БЮДЖЕТУВАННЯ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

для здобувачів усіх форм навчання з галузі знань: 28 «Публічне управління та адміністрування» за ОПП «Публічне управління та адміністрування», перший (бакалаврський) рівень

Електронне видання

Формат: PDF. Об'єм даних 823 Кб

Умовн. друк. аркушів 0,84

Верстка та оригінал-макет Л. Першко, О. Мосієнко

Поліський національний університет, 2024
10008, м. Житомир, вул. бульвар Старий, 7
<https://polissiauniver.edu.ua/>